

Werknemers hebben te veel vrije tijd

Terugkeer naar de veertigurige werkweek is geen aanval op de zorgdag van papa. En het leidt ook niet tot extra werkloosheid. Op termijn levert langer werken juist meer werk op. Veertig uur zal gewoon moeten, gezien de vergrijzing.

40-urige werkweek

Jacques Schraven

Naar aanleiding van mijn suggestie om in Nederland gemiddeld langer te gaan werken, waarbij ik 40 uur als gemiddelde heb genoemd, wordt mij verweten tien jaar van de wereld te zijn geweest (*Trouw*, 16 juni). Ik ben echter zeer aanwezig geweest, in het bedrijfsleven en in het publieke debat, maar ik probeer daarbij ook steeds tien jaar of meer vooruit te denken.

We worden de komende jaren in Nederland (en ook in andere landen in Europa) geconfronteerd met een sterk oplopende vergrijzing met als keerzijde daarvan een sterk afnemend aantal actieve werknemers. Onze grote economische concurrenten, de VS en – straks – Azië (China), hebben daar geen last van. Nog los van het feit dat daar nu al langer en productiever wordt gewerkt.

Ook hier in Nederland en Europa zullen we het geld moeten verdienen voor onze zorg, wegen en andere collectieve zaken waar we zo aan hechten. Dat kan alleen maar als we met z'n

allen langer gaan werken. Dus niet op je zestigste (of eerder) stoppen. Maar ook géén torenhoge bestanden aan vrije dagen meer. En ook méér uren werken per jaar, maand en week. Leuk of niet, we zullen er aan moeten wennen.

We zijn dus op weg naar een blijvend krappe arbeidsmarkt, de huidige economische situatie met oplopende werkloosheid doet daar niets aan af. De vakcentrales, als door een horzel gebeten, weigerden mijn idee te plaatsen in een toekomstvisie. De werkloosheid zal alleen maar verder toenemen, zeggen ze. Ik vind dat een vorm van 'statistisch denken'. Een verhoging van de productiviteit is noodzakelijk om de economie naar een hoger kennisniveau te tillen.

Het is helemaal geen verkeerd idee om nu al een start te maken met gemiddeld langer werken. Het draagt onmiddellijk bij aan de dringend noodzakelijke loonkostenmatiging, doordat gewerkte uren goedkoper worden. We zouden ook een begin kunnen maken door het aanzienlijke aantal vrije dagen van werknemers – zowel bij de overheid als in het bedrijfsleven – te verminderen. Dat zou de flexibiliteit van ondernemingen aanzienlijk vergroten. Het resultaat van beide is méér werk op termijn. Langer werken en bestrijding van de werkloosheid zijn beslist niet strijdig.

We zijn de afgelopen twintig jaar erg verwend in Nederland. Het 'Zwitserlevengevoel' waart vrij rond. Jonge senioren overspoelen de musea en zorgen voor files op de fietspaden in de duinen en de bossen. Op vrijdag is Nederland voor een groot deel 'dicht'. In sommige overheidsgebouwen kun je een kanon afschieten. De ochtendspits bestaat die dag niet.

Onze betrokkenheid bij de onderneming heeft plaatsgemaakt voor grote betrokkenheid bij onze vrije tijd. En

dat is naar mijn mening doorgeschooten.

Trouw plaatst mijn voorstel helaas niet in het perspectief van de komende tien, vijftien jaar. De indruk wordt gewekt dat terugkeer naar een 40-urige werkweek het einde betekent van allerlei individuele afspraken van werkgevers met hun werknemers. Ik zou 'tornen aan de papadag'. Dat is natuurlijk grote onzin. Modern werkgeverschap is juist hierop gericht. Waarom zou je rond een 'spilwerktijd' van 40 uur niet zulke afspraken kunnen maken?

Vanaf 1982 zijn we korter gaan werken. Ik denk dat er voldoende (ook toekomstige) motieven zijn om dat nu terug te draaien. Laten we daarbij van 40 uur gemiddeld uitgaan. Langer werken – in welke vorm dan ook – is een economische noodzakelijkheid.

Jacques Schraven is voorzitter van ondernemingsorganisatie VNO-NCW.